

Karel van de Woestijne
BOER DIE STERFT

(fragment)

Een oude boer lag te sterven. Op de voutkamer, in de zure lucht, stond zijn bed. De dag ging al naar den avond, en die boer lag, uit de diepte van zijn kaf-zak, onder de sargie die grauw en groezelig was, te kijken. In de sargie haakten zijne donkere knekelvingeren, en hij merkte het een oogeblikje, en dacht: 'Daar, ik maak al mijnen pak'. Maar hij keek, de vlakke glazerigheid zijner oogen boven de geel-gespannen huid zijner juk-beenderen, en niets bewoog over zijn voorhoofd of aan de zwarte inzakking van zijn mond. Hij zag de hooge sponde, en daarachter zijn geel kasken met de Lieve-Vrouw erop en de kommelkes. De muren waren blauw-gevekt van zilt en de roode tegels van den grond vochtig in hunne hoeken. Hij had allang geene vrouw meer, en zijne kinderen waren allen weg. Nu kwam er van tijd tot tijd een oud wijf, Daar dacht hij ook aan, terwijl hij naar zijn kasken keek, en dan naar den stoel. 'De stoel staat scheef', dacht hij. Hij zag dat het late licht in richelkens lag over de biezen der zate. Toen voelde hij wat koude aan zijn schouder. Waar bleef het wijf nu? Hij deed geen moeite om wat dieper onder de deken te komen. Hij wist wel dat hij te sterven lag.

De avond werd grauwer en grauwer. Weldra was er zelfs geen glimpje licht meer aan het porceleinen wijwater-vat. Dat zag hij ook. Hij zag daarnaast, de prente van zijn Bertha hare Eerste-Communie. Daar was nog een glans over. Wat stond er weer op die prent? Hij zocht er een tijdje naar in zijn hoofd. Hij wist alleen nog: zijn Bertha had nu al elf jongens. Daar was ook zijn Domien, maar die was in Amerika. Maar hij was toch getrouwd met een meisje van het dorp. Zij heette Felicita. Zij stond aan zijn bed: 'Hoe is het nu met u, vader?' – 'Wel', antwoordde hij, 'een beetje beter dan van den duivel bezeten'. Dat was lastig om zeggen; zijn mond wilde niet goed meer open. Hij keek een keer op zij, dáar waar Felicita moest staan. Maar zij stond daar niet. 't Is waar ook', zei hij, zich bezinnend. Hij keerde zich moeilijk op zijn linker-kant, naar den muur toe. De sponde kripte. Hij haalde zijn arm onder de sargie, want hij kreeg werkelijk kou. Hij smekte met zijne lippen, want zij waren zeer droog.

Toen keek hij tusschen den muur en zijn bed. Daar was het al goed duister. Er lag een lijn stof op den kant van de zij-plank van zijn bed, en dat was haast wit. Hij gevoelde zich goéd liggen nu. Zijn eene knie

rustte zwaar op zijnen andere. — 'Treeze zou mij wat zoete melk moeten geven', dacht hij. 't Zal straks te late gaan zijn om nog te komen, de dwaze-konte'. Hij meende dat hij de klink hoorde van de achter-deur. Hij wachtte een tijd met zijne ooren. — 't Zal zij niet geweest zijn', zei hij half-luid, en luisterde nóg een tijd, tot hij er moe van werd in zijne borst. Dan dacht hij: 't Zal niemand zijn geweest'. Toen hoorde hij, onder het raampje, gevoel als van een snoet in hard gras. — 't Zal zij zijn met haar geite', stelde hij zich ditmaal gerust. Maar daar kwam niemand binnen. — 'k Ligge hier toch wel verlaten', dacht hij daarop.

Hij liet zijn hoofd naar den anderen kant rollen, en verlei, pijnlijk, zijne leden. 't Was hem nu weer klaarder, maar 't was toch al heel donker. Zijn bed was klaar-geel in den donker. En hij zag ook zijn klakke die hing aan den stoel. Ja, 't was zijn klakke. Maar het kon hem niet schelen. Zijn hoofd was zoo hol van binnen, en zoo groot. Waar dacht hij ineens aan? Hij wist het niet meer, maar zijne lippen plakten. — 'Wat ligge ik hier toch alleene!' zuchtte hij. Hij was een beetje kwaad, als in-der-tijd op zijne vrouw. — 'Hoe lang is zij nu al dood?' vroeg hij zich af, en hij begon te tellen. Maar het ging niet. 't Is al te donker', suste hij zich-zelf. Hij deed zijne oogen toe, en lag ineens in eene groote, ronde ruimte waar hij niets in zag dan een dubbele gele wemeling.

Hij wilde nu voort-denken. Maar het wilde niet meer meê. — 'Ik zal maar slapen', zei hij in zijn eigen, en hij lei zich goed om te slapen. Hij lag diep en zoel, en voelde niet waar hij in lag. Het donker in zijne oogen werd blauw, en daar rolden gele en groene bollen in. Het werd warm in zijn hoofd. Hij bewoog eens zijn tong tegen zijn tandvleesch, en zij was nu zoo droog niet meer. En zijne dikke knieën waren óók warm, en in zijn buik. — 'Maar ik zal toch niet kunnen slapen', zei hij weer in zijn binnenst, en 't was alsof hij noodig had zich ongelukkig te vinden. — 'Ik ligge hier toch veel te alleene'. En hij dacht daarna: 'En ik ben al zoolang zoo alleene'... Hij had nu geen pijn, en goed warm overal, maar het was nu of hij ging lust krijgen te weenen. Er kwam geen verzet op, maar iets als een koppigheid, dat hij alleen, alléén lag. Vroeger was hij kwaad, als hij van 't werk kwam, en hij zag heel zijnen nest jongens. Nu voelde hij zijne zieke eenzaamheid. Hij dacht er weer ineens aan, dat hij op sterven lag. En het drensde nu in hem. 'Ik zal toch nooit mijnen wél hebben'...

Hij deed een beetje zijne oogen open, maar het was hetzelfde óf hij ze niet opendeed: diezelfde blauwe donkerte, en die fluweelen bollen. Hij deed weer zijne oogen toe, die al moe waren van dat beetje open te zijn. Zijne oogen waren nu ook warm en zelfs zijne borst. Hij voelde zich niet meer liggen. Waar was hij ergens? Daar was weer zijne vrouw. Neen, 't was Bertha, de oudste. Zij hadden eens een klein wit hondje gehad met